

การเปรียบเทียบความพึงพอใจในชีวิตสมรสของคู่สมรสที่มี
การจับคู่ของบทบาททางเพศต่างกัน

นางสาวฉันทจิต จรรย์จรูญโรจน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2541

ISBN 974-639-660-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A COMPARISON OF MARITAL SATISFACTION OF COUPLES
HAVING DIFFERENT KINDS OF SEX ROLE COMBINATION

Miss Chantajit Jariyajaroonrote

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Development Psychology

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1988

ISBN 974-639-660-9

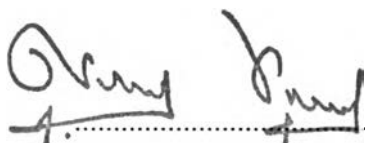
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การเปรียบเทียบความพึงพอใจในชีวิตสมรสของคู่สมรสที่มีการจับคู่
ของบทบาททางเพศต่างกัน

โดย นางสาวฉันทจิต จรรย์จรูญโรจน์

สาขาวิชา จิตวิทยาพัฒนาการ

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยจับคู่นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ศุภวัฒน์ ชุตินวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร. พรรณระพี ชลวณิช)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต)

ฉันทจิต จรรย์จรูญโรจน์ : การเปรียบเทียบความพึงพอใจในชีวิตสมรสของคู่สมรสที่มีการจับคู่ของบทบาททางเพศต่างกัน (A COMPARISON OF MARITAL SATISFACTION OF COUPLES HAVING DIFFERENT KINDS OF SEX ROLE COMBINATION) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร, 76 หน้า ISBN 794-639-660-9

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจในชีวิตสมรสของคู่สมรสที่มีการจับคู่ของบทบาททางเพศต่างกัน ตามทฤษฎีสกีมาททางเพศ (Bem, 1984) และทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคม (Scanzoni, 1970) การวิจัยนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นคู่สมรสที่มีภรรยาอายุการสมรส 7-20 ปี จำนวน 300 คู่ โดยใช้มาตรวัดบทบาททางเพศ (Bem, 1974) และมาตรวัดความพึงพอใจในชีวิตสมรส สถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้คือ การทดสอบสัดส่วนด้วยไคสแควร์ (Chi-Square Test of Homogeneity of Proportions)

จากการสำรวจเรื่องบทบาททางเพศของคู่สมรสในสังคมไทยพบว่า มีรูปแบบการจับคู่ของคู่สมรสที่พบมาก 5 รูปแบบ ดังนี้คือ

1. คู่สมรสที่มีบทบาททางเพศแบบแอนโดรจีนีทั้งคู่ (A-A)
2. คู่สมรสที่สามีมีบทบาททางเพศแบบแอนโดรจีนี ภรรยา มีบทบาททางเพศแบบไม่ชัดเจน (A-U)
3. คู่สมรสที่สามีมีบทบาททางเพศลักษณะความเป็นชาย ภรรยา มีบทบาททางเพศลักษณะความเป็นหญิง (M-F)
4. คู่สมรสที่มีบทบาททางเพศแบบไม่ชัดเจนทั้งคู่ (U-U)
5. คู่สมรสที่มีสามีมีบทบาททางเพศแบบไม่ชัดเจน ภรรยา มีบทบาททางเพศลักษณะความเป็นหญิง (U-F)

ผลการวิจัยพบว่า จากการจับคู่ทั้ง 5 แบบดังกล่าวนั้น การจับคู่ของคู่สมรสที่มีบทบาททางเพศแบบแอนโดรจีนีทั้งคู่ (A-A) มีจำนวนคู่สมรสที่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสสูงกว่าการจับคู่ของคู่สมรสที่มีบทบาททางเพศแบบอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่การจับคู่อีก 4 แบบที่เหลือมีจำนวนคู่สมรสที่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสไม่แตกต่างกัน

ภาควิชา
จิตวิทยาพัฒนาการ
สาขาวิชา
ปีการศึกษา 2541

ลายมือชื่อนิติ ฉันทจิต จรรย์จรูญโรจน์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C 3970349227 : MAJOR DEVELOPMENTAL PSYCHOLOGY

KEY WORD : SEX ROLE/ MARITAL SATISFACTION

CHANTAJIT JARIYAJARONROTE : A COMPARISON OF MARITAL SATISFACTION OF COUPLES HAVING DIFFERENT KINDS OF SEX ROLE COMBINATION. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. PRAPHAIPHUN PHOOMVUTHISARN : 76 pp. ISBN 974-639-660-9

The purpose of this thesis was to study a comparison of marital satisfaction of couples having different kinds of sex role combination according to Gender Schema Theory (Bem, 1984) and Social Exchange Theory (Scanzoni, 1970). Subjects were 300 couples who have been married for 7-20 years. The Sex Role Scale and the Marital Satisfaction Scale were utilized. Chi-Square Test of Homogeneity of Proportions was conducted for statistical analysis.

Results show that :

In Thai society, the types of sex role combination frequently found are :

1. Both husband and wife have the androgyny type of sex role. (A-A)
2. Husband has the androgyny type of sex role, wife has the undifferentiated type of sex role. (A-U)
3. Husband has the masculine type of sex role, wife has the feminine type of sex role. (M-F)
4. Both husband and wife have the undifferentiated type of sex role. (U-U)
5. Husband has the undifferentiated type of sex role, wife has the feminine type of sex role. (U-F)

Of all these five types, the androgyny-androgyny (A-A) combination group demonstrates significantly higher number of couples with marital satisfaction than the others ($p < .05$). There are no differences on the number of couples with marital satisfaction among the remaining groups.

ภาควิชา.....

สาขาวิชา..... จิตวิทยาพัฒนาการ

ปีการศึกษา..... 2541

ลายมือชื่อนิสิต..... คุณกัญญา จิรายงมรรจง

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ รวมทั้งให้ข้อคิดเห็นตลอดจนให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา ผู้วิจัย รู้สึกซาบซึ้งในพระคุณและความกรุณาของอาจารย์จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้.

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์คณะจิตวิทยาทุกท่าน โดยเฉพาะรองศาสตราจารย์ ดร.พรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ รองศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญพิไล ฤทธาคณานนท์ รองศาสตราจารย์ ดร.สมโภชน์ เอี่ยมสุภาชาติ รองศาสตราจารย์ ดร. ชีระพร อุวรรณโณ รองศาสตราจารย์ศิริรงค์ ทับสายทอง อาจารย์ ดร. พรรณระพี ชลวณิช อาจารย์จรุงกุล บุรพวงค์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริเดช สุชีวะ ที่ได้ประสิทธิประสาทความรู้รวมทั้งให้คำแนะนำ และให้ข้อคิดเห็นต่างๆ อันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มาด้วยดีตลอด

ขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคู่สามีภรรยาทุกคู่ โดยเฉพาะคู่สมรสที่ทำงานในแผนกทารกแรกเกิด โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ที่อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือในการวิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณพี่ๆ เพื่อนๆ และน้องๆ ในภาควิชาจิตวิทยาทุกท่านที่คอยให้กำลังใจ ให้คำปรึกษา และเนื่องจากทุนการวิจัยครั้งนี้บางส่วนได้รับมาจากทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย จึงขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ ด้วย

ขอขอบคุณ คุณรัฐกร พ่วงทิพากร ที่คอยให้กำลังใจ และคอยช่วยเหลือผู้วิจัยมาโดยตลอด และท้ายที่สุดขอกราบขอบพระคุณและขอระลึกถึงพระคุณของคุณพ่อคุณแม่ที่ให้กำลังใจ และให้การสนับสนุนแก่ผู้วิจัยในการศึกษาครั้งนี้

ฉันทจิต จริยจรรยาโรจน์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญแผนภูมิ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรส.....	9
แนวคิดเกี่ยวกับบทบาททางเพศ.....	13
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดบทบาททางเพศ.....	15
ทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัย.....	19
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	24
วัตถุประสงค์.....	27
ขอบเขตของการวิจัย.....	28
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	29
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	30
บทที่ 2 วิธีดำเนินการวิจัยและวิธีรวบรวมข้อมูล.....	31
กลุ่มตัวอย่าง.....	31
เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย.....	32
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	42
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	42

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	43
บทที่ 4 อภิปรายผลการวิจัย.....	47
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	53
รายการอ้างอิง.....	57
ภาคผนวก.....	62
ภาคผนวก ก.....	63
ภาคผนวก ข.....	64
ภาคผนวก ค.....	66
ประวัติผู้เขียน.....	76

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	แสดงข้อมูลที่ได้จากการศึกษานำร่อง..... 28
2	แสดงค่าความเที่ยงของมาตรวัดความเป็นชายและมาตรวัด ความเป็นหญิงของกรรณิกา เฉลิมกุล(2535)..... 35
3	แสดงค่าความเที่ยงของมาตรวัดความเป็นชายและมาตรวัด ความเป็นหญิงของผู้วิจัย..... 36
4	ยกตัวอย่างค่ามัธยฐานของคะแนนบทบาททางเพศที่แสดง ลักษณะความเป็นชายและความเป็นหญิง..... 37
5	ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อกับ มาตรที่ไม่ได้รวมข้อนั้นๆไว้ของมาตรวัดความพึงพอใจ ในชีวิตสมรสจำนวน 48 ข้อ..... 39
6	แสดงค่ามัธยฐานของคะแนนบทบาททางเพศที่แสดงลักษณะ ความเป็นชายและความเป็นหญิง..... 43
7	การกระจายของกลุ่มตัวอย่าง ($n = 300$ คู่)..... 44
8	แสดงจำนวนคู่สมรสที่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสของคู่สมรส ที่มีการจับคู่คู่สมรสตามบทบาททางเพศทั้ง 5 แบบ..... 45
9	แสดงการเปรียบเทียบจำนวนคู่สมรสที่มีความพึงพอใจในชีวิต สมรสของคู่สมรสที่มีการจับคู่คู่สมรสตามบทบาททางเพศทั้ง 5 แบบ..... 45
10	แสดงการทดสอบภายหลัง..... 46
11	จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ..... 63
12	จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระยะเวลาการแต่งงาน..... 63

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1. แสดงการแปลผลคะแนนบทบาททางเพศโดยเทคนิค การแบ่งกลุ่มจากค่ามัธยฐาน.....	36